

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ

Електронний збірник матеріалів

**II Регіональної
науково-практичної конференції**

**«Виховання особистості в контексті
реформування української школи і розвитку
педагогічної науки»
(пам'яті професора С. Г. Карпенчук)**

17 жовтня 2019 року

Рівне – 2019

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ

Електронний збірник матеріалів

**II Регіональної
науково-практичної конференції**

**«Виховання особистості в контексті
реформування української школи і розвитку
педагогічної науки»
(пам'яті професора С. Г. Карпенчук)**

17 жовтня 2019 року

Рівне – 2019

Виховання особистості в контексті реформування української школи і розвитку педагогічної науки (пам'яті професора С. Г. Карпенчук): Електронний збірник матеріалів II Регіональної науково-практичної конференції. – Рівне: РДГУ. – 2019. – 165 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 31 жовтня 2019 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали II Регіональної науково-практичної конференції «Виховання особистості в контексті реформування української школи і розвитку педагогічної науки», присвяченої ювілею педагогічної діяльності відомої вченої, історика педагогіки, доктора педагогічних наук, професора Світлани Григорівни Карпенчук.

**Карпенчук Світлана Григорівна
(1948–2019)**

Петренко О. Б.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики виховання РДГУ
м. Рівне*

**ПЕРСОНАЛІЯ С. Г. КАРПЕНЧУК
У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ Й
ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ**

Відома вчена, дослідниця історії педагогіки Ольга Сухомлинська у праці «Персоналія в історико-педагогічному дискурсі» стверджує, що «педагогічна думка завжди персоніфікована – на ній лежить відбиток особистості її носія з його смаками, поглядами, віруваннями та уподобаннями» [3, с. 36]. Адже саме «життя педагога, його особиста біографія часто є основою наукової реконструкції епохи, висвітлює загальнопедагогічний досвід того чи іншого періоду, тобто духовна біографія є матеріалізацією історії думки і духу ...» (О. Сухомлинська) [2, с. 43]. У біографії педагогів та їх творчості відображено основні тенденції розвитку педагогічної теорії й практики того періоду, коли вони творили, представлено їх «світоглядну позицію, життєву концепцію, які є унікальним віддзеркаленням соціальних процесів історичної епохи» (Г. Белан) [1, с. 9], подано критичний аналіз минулого та окреслено перспективи розвитку в майбутньому.

Тому вивчення освітньої діяльності й педагогічної спадщини відомих педагогів і культурно-освітніх діячів ми розглядаємо як джерело дослідження розвитку педагогічної науки та практики. Зокрема, на часі актуалізація імен педагогів Рівненщини на новому рівні, розгляд педагогічних персоналій в сукупній системі особистісних, соціальних та внутрішньонаукових детермінант, вивчаючи історію педагогічної думки, реформування освіти через історію людського життя й діяльності, через біографії педагогів минулого.

Ювілей педагогічної діяльності відомої вченої, історика педагогіки, доктора педагогічних наук, професора Світлани Григорівни Карпенчук став приводом для рефлексії щодо її персоналії у контексті реформування освіти й виховання в Україні.

Ім'я Світлани Григорівни сьогодні знають не лише в Рівному, а у всій країні, насамперед, за її внеском в дослідження педагогічної спадщини класиків педагогіки, особливо А. С. Макаренка. Неабиякий інтерес становлять підручники С. Г. Карпенчук з теорії і методики виховання, самовиховання і т. п. Понад 45 років працювала на освітній ниві видатний педагог Світлана Карпенчук. Учителювала, викладала. Вона успішно поєднувала викладацьку, наукову та виховну діяльність. С. Карпенчук належить авторство понад 180 друкованих праць з теорії та методики виховання (монографії, навчальні посібники, підручники, статті, статті-довідки, тези, лекції, рецензії, доповіді, повідомлення, брошури).

Реконструкція етапів життя й творчості С. Г. Карпенчук не може бути здійснена поза реконструкції історії країни, поза аналізу реформування системи освіти. Але й самі підходи, принципи, зразки й методологічні орієнтири історико-педагогічного дослідження творчості вченої, як і еволюцію ролі й місця історико-наукового вивчення персоналії у системі історії педагогіки в цілому – складно зрозуміти поза соціально-історичним контекстом.

Педагогічна персоналія «завжди буде одним з провідних напрямів історико-педагогічних досліджень, особливо у переломні часи, коли переглядаються існуючі канони й коли саме персоналія, яку ми вивчаємо, і своїм життям, і своїми ідеями підтверджує рух історії, її мінливість, непередбаченість і вразливість» (О. Сухомлинська) [3, с. 46].

Доктор педагогічних наук, професор, академік Української Академії Акмеологічних наук, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського

державного гуманітарного університету Карпенчук Світлана Григорівна народилася 7 жовтня 1948 року в с. Слобода-Підлісівська Ямпільського р-ну Вінницької області. Закінчила Вінницький державний педагогічний інститут ім. М. Островського (1973) за спеціальністю «Вчитель української мови та літератури». У 1988 р. захистила кандидатську дисертацію «Педагогічні умови підвищення ефективності виховного впливу шкільного колективу». З 1988 р. працювала в Рівненському державному педагогічному інституті (нині гуманітарний університет). У 2003 р. захистила докторську дисертацію «Педагогічна технологія А. С. Макаренка в контексті сучасної педагогіки».

Світлана Григорівна була фахівцем з теорії і методики виховання, керувала дослідно-експериментальною роботою всеукраїнського рівня у школах міста Рівного й Рівненської області. Основні наукові праці: «Теорія і методика виховання», «Самовиховання особистості», «Години спілкування з проблем морально-етичного самоформування», «Педагогічна технологія А. С. Макаренка і сучасність», «Макаренкознавство в Україні: аспекти історії, теорії і практики», «Синтез у педагогічному досвіді А. С. Макаренка: контекстуальний аналіз», «До вершин досконалості...», «Виховний процес: вивчення ефективності», «Педагогічна герменевтика», «Вчимося й учимо мислити...», «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Рівненська область» (член авторського колективу), «Нове педагогічне мислення: теорія і практика», «Філософія освіти», «Працюємо в умовах експерименту: від теорії до практики», «Школа-кооперація».

Світлана Григорівна Карпенчук була членом Науково-методичної комісії з проблем виховання дітей та учнівської молоді Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, членом редакційної колегії фахового збірника наукових праць РДГУ «Інноватика у

вихованні», членом спеціалізованої вченої ради Д 47.053.01 в Рівненському державному гуманітарному університеті (13.00.01).

Її ім'я занесене до «Енциклопедії сучасної України». За вагомий вклад у розвиток науки та суспільства С. Г. Карпенчук була нагороджена медаллю «За трудову доблесть» (1986), нагрудними знаками «Відмінник освіти України» (2002) та «Антон Макаренко» (2006), дипломом «За перемогу в обласному конкурсі у номінації «Наукова плеяда» (2007), почесними грамотами регіонального і місцевого рівня.

Вивчення персоналії Світлани Григорівни, аналіз її діяльності та наукових поглядів дасть змогу усвідомити важливість наукових ідей та досвіду ученої, що будуть корисними за сучасних умов реформування й оновлення змісту освіти й виховання. Вагомий внесок у педагогічну науку С. Г. Карпенчук, глибокий аналіз минулого залишаються актуальними й сьогодні, сприяють у визначенні перспектив розвитку Нової української школи й педагогічної думки України.

Список використаних джерел:

1. Белан Г. В. До проблеми дослідження педагогічної персоналії в контексті універсальної парадигми наукового пізнання / Г. В. Белан // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 68. – С. 9-14.

2. Сухомлинська О. Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет: актуальні проблеми / О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 39-43.

3. Сухомлинська О. Персоналія в історико-педагогічному дискурсі // Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – К.: А.П.Н., 2003. – 68 с. – С.36-46.